

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka **15** grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Razdolžitev kmetij — najnujnejše vprašanje.

Naši kmetje so na koncu svojih moči. Kar edino še preostaja, je brezmejna njihova ljubezen do doma in družine, iz katere zajemajo moč za neprestane žrtve in odpovedi. Pa tudi ta ljubezen pomeja, koder se zdi nezadostna in pomanjkljiva in koder že primanjkuje najnujnejših življenjskih sredstev. Blizu obupa so, koder se borijo za zadnji košček človeku dostojnega življenja.

Kod je zadnji vzrok propadanja kmetij? Pred sto leti je gospodarski liberalizem — nauk o svobodnem gospodarstvu — vzel v svoje varuštvo tudi kmetijstvo, gospodarjem je izposloval svobodo kmetovanja, nakupa in prodaje zemlje, jih učil gospodarskega računanja in modernega obratovanja. Ko pa so se izkazali njegovi računi kot napačni in zmotni, je oddal največji del gospodarskega bremena taistemu kmetijstvu, ki danes pod njim hira bolj od industrije, obrti in trgovine.

Najvidnejši znak napačnega gospodarskega gledanja so v kmetijstvu dolgovi. Neposredni vzrok sta jim nesorazmernost gospodarskih stroškov in kmetijskih cen ter preobremenitev kmetijstva z javnimi dajatvami in padanje donosnosti kmetijskega gospodarstva. Posredni vzroki pa so v porasti vrednosti zemljišč v zadnjem stoletju, moderni načini dedovanja in preužitkarstva in končno še spremenjena miselnost kmetiškega ljudstva. Posebnost kmetovanja je odločila v neprilog liberalnim, svobodnim gospodarjem, katerim je njihov dobiček edini gospodarski interes. Trpkost usode je, da mora baš kmetijstvo nositi pretežni del od takih gospodarjev povzročene zla.

Danes tirja kmetijstvo nujno in radikalno od pomoč, če naj ne postane njegova zemlja last države, socialnih zavodov, raznih upnikov in zemljiških prekupčevalcev. To potrebo danes uvidi vsak. Deljena pa so mnenja o načinu od pomoči. Gospodarski teoretiki predlagajo, naj se določi najvišja meja, do katere se sme kmetija zadolžiti, naj se prepreči eksekucija zemljišč ali postavnim potom določi vrednost zemljišč ali pa uvede v kmetijstvu državni monopol. Ti nasveti so se v življenju, v kolikor so jih preizkusili, pokazali kot nedostatni. Kaj pomaga določiti najvišjo mejo dolgov na kmetiji, če pa neprodana kmetija istotako propada in se njena vrednost od dne do dne manjša! Čim se onemogočijo eksekucije kmetij, je izpodkopen kmetijstvu sleherni večji kredit. Vrednosti zemljišč država ne more postavno določiti, ko se stalno manjša donosnost kmetij. Čim pa država sama prevzame in urejuje ves živinski ali žitni promet, ubije vsako svobodno gospodarjenje in s tem interes gospodarjev do kmetovanja.

V praksi si države danes pomagajo drugače. Švica si je ustvarila posebne pomožne blagajne, iz katerih pomaga v poedinih slučajih težko obremenjenim kmetom. Hkrati tirja od upnikov, da pristanejo na znižanje svojih tirjatev v prid ogroženim kmetijam. Slično si je pomagala Čehoslovaška z ustanovitvijo osrednjega pomožnega fonda, iz katerega nudi denarna sredstva za ogrožene kmetije kreditnim zadrugam. V težjih slučajih dovoljuje posestnikom sodnijsko poravnavo, po kateri se zniža obrestna mera in se kratkoročni dolgovi pretvorijo v dolgoročne. Manj enostaven je način razdolžitve v kmetijstvu v Nemčiji. Obstojijo posebni razdolžitveni uradi, po katerih posreduje država, da se visokoobrestna zastavna pisma spremenijo v nižjeobrestna. Dovoljuje tudi prisilno poravnavo, po kateri kmetijski dolžnik lahko odplača samo del svojega dolga in sicer brez pristanka svojih upnikov. Italija je predpisala najvišjo mero obresti zastavnih pisem s 4 odstotki. Jugoslavija je po vzorcu Čehoslovaške dovo-

lila kmetijskim dolžnikom odplačevanje dolgov v 12 letnih obrokih s stopnjujočo se obrestno mero, hkrati je proglasila kreditnim zavodom moratorij, t. j. odlog izplačevanja sprejetih vlog. S začetkom novembra pričakujejo v Jugoslaviji nov zakon o zaščiti kmetijskih dolžnikov. Naša država je doslej odredila znižanje obrestne mere zastavnih pisem ter uvedla takozvano pomožno akcijo za gorske kmetije. Končni ukrepi razdolževanja so istotako šele na vidiku.

Pri vseh navedenih načinih razdolžitve kmetij je torej treba pomoči iz državne blagajne, treba je omejiti zasebno pravo posameznikov in treba je uvidevanja potrebe od strani upnikov kmetijstva.

Vladni krogi v naši državi se trenutno, kot to

posnemamo iz raznih poročil, bavijo z mislijo uvedbe italijanskega načina od pomoči. Zanj govori predvsem predpisana zlata klavzula zastavnih pisem. Ta bi bila z izdajo novih zastavnih pisem odpravljena. Hkrati bi se mnoge zasebne kratkoročne in visokoobrestne hipoteke morale pretvoriti v zastavna pisma. Za posebno ogrožene kmetije bi seve preostala oblika dosedanje kmetijske pomožne akcije.

Vse to je samo zasilna pomoč in velja le, če države istočasno skušajo uravnovešiti kmetijske stroške in dohodke ter znižajo javna bremena. Končna rešitev ogroženega kmetijstva pa je v ozdravljenju splošnih gospodarskih in socialnih prilik in na tem ozdravljenju, ki se mora začeti v srcih posameznikov in vsega ljudstva, lahko sodelujemo vsi.

Kaj je novega v svetu?

Malo sonca, pa veliko sence!

Dvoje je vzbujalo pozornost mednarodne javnosti v prošlem tednu: **konferenca državnikov Male zveze na Bledu in razvoj italo-abeteskega spora**. V kolikor vzbujajo uspeli blejski pogovori novo upanje na miren potek mednarodnega razvoja, v toliko se je v zadnjih dneh stemnilo okoli spora v Afriki. Miru v Evropi še dolgo ne bo!

Na Bledu. V najlepšem kotu Jugoslavije so se minuli teden zbrali predstavniki Jugoslavije, Čehoslovaške in Rumunije, da proučijo mednarodni položaj ter dodajo k njemu svoje enotno mnenje. Kolik pomen je zunanji svet pripisoval temu sestanku, kaže dejstvo, da so se istočasno nahajali na Bledu poslaniki vseh večjih evropskih držav in zastopniki svetovnega časopisa. O sklepih blejske konference je bilo izdano obširno poročilo. To uvodno naglašja, da vodi zunanje ministre držav Male zveze tudi zanaprej solidarnost in skupnost v vseh mednarodnih vprašanjih. V vsakem primeru si bodo Jugoslavija, Rumunija in Čehoslovaška vzajemno pomagale. Države Male zveze so nadalje za pristop h podonavskemu paktu, ki naj zagotovi Avstriji neodvisnost in pospeši sodelovanje držav v Podonavju. Kot pogoj pa stavijo, da se Habsburžani ne smejo vrniti na avstrijski prestol. Tako so tudi za zblizanje Male zveze z Italijo. Glede sovjetske Rusije si posamne članice pridržajo svobodne roke. Sestanku ministrov Male zveze je v Beogradu sledil pogovor zastopnikov držav Balkanske zveze, ki je istotako dovedel do popolnega sporazuma. — Po petnajstih letih torej vidimo Malo zvezo kot močno torišče miru in ravnotežja v Evropi, kar je nemala zasluga tudi Jugoslavije, ki istočasno zbira svoje južne sosede v Balkanski zvezi. Po sestanku se je jugoslovanski ministrski predsednik odpeljal v Pariz; v tej zvezi poročajo

listi tudi o predstojećem njegovem sestanku s italijanskim vladnim šefom.

Okoli Abesinije se temni! Medtem ko je blejski sestanek izzvenel v polno harmonijo, se italo-abeteski spor vedno bolj zapleta. Ob zaključku italijanskih manevrov v Alpah je nagovoril Mussolini svoje čete med drugim takole: „V septembru, vojaki, se vam pridruži še nadaljnih 200.000, da naraste moč italijanske vojske na milijon mož. Svet naj ve, da se Italija ne odpove ne enemu vojaku, mornarju ali letalcu, marveč da hoče svojo vojsko čim najbolj ojačiti. Domovina vas v kratkem pokliče, da izvršite najtežjo dolžnost!“ — Drugače je govoril k sporu sv oče, ki se je odločno zavzel za svetovni mir. „Vojna, ki bi bila osvojevalna, je krivična. Če pa gre Italiji za obrambo meja proti neprestanim nevarnostim in če gre za od pomoč italijanskemu prebivalstvu, ki od dneva do dneva narasča, potem želimo, da se težave odstranijo z drugim sredstvom, nikakor pa z vojno“, je dejal vrhovni poglavar vesoljne Cerkve. — Kot krut posmeh na te lepe očetovske besede se zdi vest, ki prihaja iz Londona v zadnjih dneh. Vest pravi, da je neka anglo-ameriška družba pred dnevi kupila od Abesincev ves petrolej, ki ga Abesinija poseduje. Nad tem korakom so Italijani seve ogorčeni in očitajo Angliji, da je porinila z njim Italiji nož v hrbet. S petrolejem namreč so prevzeli Angleži največji del abesinskega bogastva in Italijanom ostane le še prazna skleda.

Ostane še Ženeva. Jesensko zasedanje Zveze narodov bo posvečeno v prvi vrsti omejitvi vojne in preprečenju morebitnih posledic te vojne v Evropi. Razprava je otežkočena vsled grožnje Italije, da v slučaju nepovoljnega sklepa izstopi iz Društva narodov. In slednje po zadnjih vestih ni več izključeno, s čimer je tej mednarodni ustanovi zadan smrtni udarec.

Strašna nesreča belgijske kraljevske dvojice. V Švici ob Vieraldstättskem jezeru se je zgodila minuli teden strašna nesreča, katere žrtev je mlada belgijska kraljica Astrid. Avtomobil, ki ga je vodil belgijski kralj, je nenadoma zdrvel s ceste, se zaletel v drevo in strmoglavil v jezero. Kraljico je vrglo v drevo in se je smrtno poškodovala. Kraljeve poškodbe niso nevarne. Kraljico so prepeljali v Bruselj in ji priredili veličasten pogreb, katerega se je udeležila velikanski množica naroda. Iz vseh evropskih prestolic in iz drugih držav so do-

šla sožalja. Mlada kraljica je bila pred tretjim porodom in je zato njena smrt še tragičnejša.

Največji manevri Evrope se vršijo na severni italijanski meji. Na njih sodeluje pol milijona vojakov, ki taborujejo okoli Bocna, Vidma in Bergama. Posebnost so motorizirane čete, ki štejejo okoli 60.000 mož in strojev. Naloga manevrov je, da se preizkusi italijanska vojska na svojo pripravljenost za gorsko vojno. Manevrom prisostvuje sam Mussolini in vojaška odposlanstva drugih držav. Tudi vsi kraljevski principi in prestolona-

slednik Umberto sodelujejo pri vojaških vežbah. Došli so tudi vsi ministri in minuli teden pod Mussolinijevim predsedstvom imeli v Bocnu svoj ministrski svet. V kolikor sta v ospredju evropske politike abesinsko in podonavsko vprašanje, je namen vojaških vaj očitien.

Strah pred Habsburžani je prazen. „Vorarlberger Tagblatt“ piše k habsburškemu vprašanju tole: Skupno je v Avstriji imenovalo Otona za častnega občana 782 občin, to je komaj četrtina vseh avstrijskih občin. Pri tem gre predvsem za male gorske občine z 100 do 500 prebivalci, tako da skupno število prebivalstva teh 782 občin ne dosega niti števila prebivalstva kakega večjega mesta. Občin, ki so imenovala Otona za častnega občana, je na Štajerskem 397, Tirolskem 132, v Burgenlandu 107, na Nižjem Avstrijskem 100, na Gornjem Avstrijskem 25, na Koroškem 18 in na Solnograškem 3.

Hitlerjanska propaganda v Južni Istri. „Istra“, glasilo jugoslovanskih izseljencev iz Julijske krajine, poroča iz Pulja o hitlerjanski propagandi v Istri. Govori se skrivaj o predstoječem odhodu Italijanov, ki prepustijo Trst in Južni Tirol Nemčiji, ostale dele Primorja pa Jugoslaviji. Kljukasti križi in napisi „Heil Hitler“ se množijo z vsako nočjo kot tudi slovensko pisani hitlerjanski letaki. In le preminogi lahkoverni ljudje nasedejo praznim domišljijam o širokogrudnem Hitlerju.

Rajhovski škofje proti državnim mogotcem. Katoliški škofi Nemčije so izdali pastirsko pismo, v katerem odgovarjajo na ostre izpade proti katoliški duhovščini. Jasno in odločno zavzemajo stališče napram voditeljem protikatoliškega gibanja Göringu, Rosenbergu in Fricku. Ti vodijo boj proti fundamentom katoliške vere, pravi pismo, ljudje pa morajo Boga bolj ubogati kot človeka. Zavračajo nadalje očitek, češ duhovniki izrabljajo svoj poklic v svrhe politike, ker nikakor ne gre, da se razumejo pod politiko verski obredi, procesije i. dr. Pastirsko pismo konča z besedami: Nismo v skrbeh za našo Cerkev, v velikih skrbeh pa za državo. Naša Cerkev je premagala staro poganstvo in bo odnesla zmago tudi nad novim.

Ubogí madžarski kmetje pričakujejo v jeseni obsežno agrarno reformo. Baje pripravlja vlada osnutek reforme, pa kateri bo ogromna veleposestva madžarskih aristokratov znatno okrnila. Ti — po številu jih je okoli 70 — imajo v rokah 65 odstotkov cele površine v državi. Tako ima samo družina Esterhazy v lasti 400.000 oralov zemlje. Reforma bo baje predvidevala kot največji obseg kakega posestva 3000 oralov, vendar se bo izvedla šele 10 let po smrti sedanjih lastnikov.

Pismo v septembru.

V času svetovne krize se neprenehoma povdarja, da je treba varčevati na vseh koncih in krajih. Varčuje država, ki skrajšuje uradnikom in nameščencem plače, zmanjšujejo se v državnem in deželnem proračunu nastavki za javna dela. Var-

čujejo občine, varčujejo kmetje, ki so vsled bolniške blagajne odpustili kolikor mogoče odvišne posle, varčujejo pri popravilih in nabavi poljedelskih strojev, vsakdanjih potrebščin itd. Varčuje mestna gospa, ki je svoj čas zaposlovala dve do tri služkinje in ima sedaj le še eno. Varčuje obrtnik, ki zaposluje kvečjemu enega ali dva učenca in ju po izučanju takoj odpusti. Varčuje danes vsak pameten človek. To opazujemo na vsakoletnih sejmih in žegnanjih. Razumen in pameten gospodar gre takoj po končani božji službi domov, v gostilno in na ples gre samo lahkomišljena mladina ali kak obupan kmet, ki se boji skrbi za družino.

Po deželi je preveč gostiln. V času zadostnih denarnih sredstev na deželi so rastle kot gobe po dežju, v naših težkih dneh pa vlada vsled preobilnega njihovega števila baš v gostilniškem poklicu težka kriza. Mnoge gostilne so, kjer dobiš sploh samo še kako žganje in koder je gostilničar sam svoj najboljši gost. Opazovati je, kako skušajo v času letnih sejmov poedini gostilničarji obogatiti in nadomestiti, ker med letom ni bilo gostov. Tako se prigodi, da je ob sejmih v takih gostilnah dražje kot v mestu. Zato so letni sejmji tudi slabo obiskovani in marsikaj pripravljenege in zaklana nega ostane nerazprodano. Ob takem sejmu je pisec n. pr. plačal za četrtinko kislega mošta 20 g, katerega dobi v od prometa bolj oddaljenih gostilnah v boljši kvaliteti po 10 g.

V zadnjih desetletjih se je na deželi pomnožilo število divjih zakonov. Vdova, katere mož je padel v svetovni vojni, je „prevzela“ tovariša, s katerim živi že deset ali več let skupaj. V takih slučajih bi oblast vdovi morala ustaviti invalidno rento tako dolgo, dokler živi v divjem zakonu; kmalu bi bila zadeva urejena. Tudi nameščence in celo penzioniste dobimo ponekod, ki so se ločili od svojih žen in sedaj živijo „divje“. Tudi v teh slučajih bi država lahko odločno posegla vmes.

Ni vse v redu pri zasilnih upravah zadolženih kmetij. Često vodijo zasilne uprave kmetij ljudje, ki nimajo niti najmanjšega pojma o poljedelstvu. Dogodi se celo, da postane tak „strokovnjak“ zasilni upravitelj ne enega posestva, ampak cele vrste kmetij. To je nekakšen večkratni zaslužkar, ker „trud“ zasilnega upravitelja seveda ni zastoj. In če dobi propadajoča kmetija za zasilnega upravitelja neizvedenca, je gotovo, da kmetija le še bolj propada. Če slepec slepeca vodi, oba v jamo padeta.

Mnogo bi bilo povedati okoli naših šol. Nedavno je pisec sprejel dve dopisnici, pisani v strahoviti nemščini. Odpošilatelj je hodil 8 let v nemško ljudsko šolo in se kljub svojemu slovenskemu pokoljenju smatra za Nemca, a nima o pravilni nemščini in nemškem pravopisu nobenega pojma. V ednajstih vrsticah je kar 28 napak! Temu je krivo to, da Nemci takih domišljivih ljudi ne poučijo, kako smešno je z njihovim nemštvom.

Sploh pa je velika razlika med ljudskimi šolami

pristavil na tihem še: „In mir božji hiši, ki ga je vžila dosedaj tako malo.“

Če se je izpolnil kdaj blagoslov, govoren iz globočine srca, če je bila uslišana kdaj molitev, kipeča v nebu v resnem, svetem trenutku, je bila uslišana ta molitev in se je izpolnil ta blagoslov.

Ker sladek mir božji je kraljeval od tedaj v kovačnici.

V.

Zgodilo se je na Trati, kar se dogaja pri nas čestokrat: umirajočemu domu pomagajo ali poskušajo pomagati z ženitvijo. Na račun srca se godi dostikrat to, na račun sreče. Hlapec zemlje čuti, da je zemlja močnejša od njega, in žrtvuje ji vse, samo da ostane še zanaprej združen z njo, njen suženj, dasi se imenuje njenega gospodarja.

Doli v trgu je poiskal oče Petru nevesto. Ni pletla ljubezen nežnih sladkih vezi med srci. Ker resnično, bil bi čudež, ki bi ga ne vedel najmodrejši kam zapisati in bi ne vedel, kje mu najde izvor in začetek, če bi v srcu Petrovem, povsem sličnem srcu očetovemu v trdosti, le bolj pokvarjenem, nego je bilo očetovo, vzkllila čudežna cvetka prave ljubezni. In ravno tak čudež bi bil, če bi Trati, na smrt obsojeni zaradi pomanjkanja ljubezni, dala novo življenje in bi jo otela pogube in propasti ljubezen, resnična, nesebična, čista in blažeča. Morda se zgodi kdaj tako čudo, a poprej se mora oprati greh Tratin s trpljenjem in s pokoro.

Ker zdaj — kje je bila ljubezen? Na vesti Petrovi je bil skriven greh, kričeč k jezi in pravič-

prej in sedaj. Svoj čas je bilo na šolah podeželskih manj predmetov, pa te smo temeljito predelali. Eno samo čitanko smo imeli, v njej pa našli vse potrebno: pesmice, povestice, naravoslovje, zemljepis, zgodovino itd., v sedanjih čitankah pa najdemo samo otroške pravljice o zakleti kraljčini, o volku in deklici z rdečo kapico i. dr. Stare šole so bile življensko bolj praktične. Dobro so knjige za nadaljevalne šole na kmetih, imajo pa napako, da so premalo poljudno pisane in za kmečke fante težko umljive. In dandanes so časi, da doraščajoči fantje nimajo posebnega zanimanja za resne stvari.

In še nekoliko graje! Ponekod smo še sila radodarni z denarjem. Tu imajo radioaparati, ki je na kmetih odveč in kot izkušnja kaže, se ga domači kmalu naveličajo. Drugod spet imajo dve mršavi kravici, pa si pri sedanjih nizkih cenah nilečnih izdelkov nabavijo drag posnemalnik. Spet tretji sanjari o motornem kolesu dotlej, da si ga nabavi. Vse to stane denar, katerega ni. Tolažimo se z boljšimi časi, kupujemo na dolg, potem pa zaostajamo s plačili in končno roma cela krava, da plačamo firmo, advokata in še sodnijske stroške. Kar se danes najbolj izplača nabaviti, je najprej in najbolj: zdrava hišna pamet, pa pojde tudi v teh težkih časih.

K. f.

Vprašanje.

Premnogi sinov in hčera slovenske matere in slovenskega očeta grešijo nad narodom. Sramujejo se ga, češ da je majhen; zaničujejo ga, ker ne poznajo njegove kulture, njegovih velikih mož srca in uma; zamujujejo ga, ker ne znajo ceniti daru iz božjih rok.

Vsi ti so slepci, ker ne vidijo, da se sramujejo samih sebe. Gluhi so, ker ne čujejo svojih psovk, sebi namerjenih. Neizobraženi so, ker ne poznajo sebe in svojega.

Danes prodaš svoj narod in svojo narodno zavest. Ali zamoreš jamčiti, da jutri ne boš zatajil svoje vere in svojega Boga? Kdo ti je porok, da se pojutrišnjem ne boš sramoval svoje države?

Odgovori, pa sva na jasnem!

DOMAČE NOVICE

Žihpolje. (Cerkveni shod.) V nedeljo dne 15. t. m., na takozvano „nemško nedeljo“, se vrši na Žihpoljah zadnji letošnji cerkveni shod s sledečim sporedom: Ob 7. uri prva sv. maša, ob pol 8. uri sv. maša s pridigo, na to še ena sv. maša, ob 9. uri slavnostna pridiga in slovesna sv. maša. Pop. ob četrt na tri kratek nagovor, pete Marijine litanije s sv. blagoslovom. Priložnost za sv. spoved na predvečer in v nedeljo od pol 6. ure začenši. Častilci Marijini od blizu in daleč, posebno Rožani, srčno vabljene ta dan k Materi božji na sončne Žihpolje!

nosti božji po maščevanju; na očetovi vesti so bili računani brez ljubezni, špekulacija z ljubeznijo, z najsvetejšim. Tako je bila onečaščena prvi dan, ko so pomislili na nevesto, vsa ljubezen, vsa prihodnost je bila vržena v naročje nemili usodi.

Oče Malke, izbrane prihodnje, gospodarice na Trati, je bil trgovec v trgu. Že od nekdanj je bil v kupčijskih zvezah s Tratom in z bratom Tomažem. Pri nenadnem propadu Tomaževem so prišle v nevarnost velike vsote. Navrh je imel sam dolgove, dasi ga je cenil svet za velikega bogataša.

Tako so se pričeli računati. Železnik je upal, da opomore z bogastvom nevestinim Trati; oče Malkin je računil, da dobi s pomočjo te zveze še najlažje svoje; česar pa ne dobi, naj ostane v posestvu: dota Malkina.

V svetli kočiji se je pripeljala nevesta v ogleda na Trato. Šla je čez prostrano dvorišče — in čutila se je zelo svobodno. Ogledala si je topole od vrha do tal — in se je čutila visoko in krepko. Ogledala si je ponosni dom, nanovo pobeljen, okna pobarvana sveže — in je pokimala še dokaj zadovoljno. Hlevom se ni približala, na njive je pogledala z dvorišča in ni grajala ničesar: bila so obdelana, valovilo se je žito na njih. Zanimalo je v srcu to ni, ne ono, niti ženim ne. Oče je hotel tako, in bila je voljna, da ga vzame. V srcu pa je gojila ljubezen do lepega trgovskega pomočnika, ki pa je bil na njeno in svojo nesrečo siromak.

(Dalje sledi.)

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(45. nadaljevanje.)

Kakor v lepem snu je molila kovačica pred Materjo sedem žalosti. In obraz je rdel in oči so se ji lesketale, kakor rde lica in se svetijo v blaženstvu oči belo oblečenih deklic ob svečani procesiji na Rešnjega Telesa dan.

Nekaj tednov po vrnitvi Lojzetovi je umrl kovač, spravljen z Bogom in z ljudmi.

„Odpustite...“

Z zadnjo že komaj slišno besedo je prosil še odpuščanja. In nihče izmed ob postelji stoječih se ni čudil temu; ker velik je bil greh, ki mu ga je bilo treba odpustiti; potok je bil solz, ki jih je želel izbrisati s solzami, polzečimi po licih zadnjo uro. A vsem je bilo lažje pri srcu, da so slišali še zadnjo uro to besedo. Zakaj iz ljubezni porojena, iz srca govornja prošnjaja za odpuščanje odtehta grehe stoletij.

„In vam odpusti Bog.“

Ginjen je bil glas Lojzeta, stoječega ob zglavju, govorečega in odpuščajočega za mater, za sestro in za se. Zroč smrti v lice, je umeval tem jasneje velike besede Večne ljubezni:

„Odpuščajte in vam bo odpuščeno.“

Ko je kropil dva dni pozneje župnik grob mrličev in je molil za rajnim: „Mir njegovi duši“ — je

25letnica č. župnika Sadjaka Andreja v Št. Lenartu. V juliju so naš dušni pastir proslavili 25-letnico svojega župnikovanja pri Sv. Lenartu v podklošterski občini. Prav slovesno smo obhajali jubilejni dan. Že dan prej so gospoda župniki iznenadili zastopniki učiteljstva, finančnih stražnikov in orožništva z lepimi častitkami, šolarji višjih razredov pa so jubilanu na čast zapeli par lepih pesmic. Zvečer je požarna bramba od Sedmih Studencev priredila bakljado, pevska zborja z Brnce in Št. Lenarta pa sta skupno zapela jubilanu v čast par krepkih domačih zdravic. Podružnice šentlenarske fare so pozdravile č. župnika vsaka posebej z dostojnim darilom. Naslednjega dne je bila slovesna sv. maša, med katero je pridigoval č. Kuchler, župnik iz Kostanj. V lepih besedah je orisal težavno delo dušnega pastirja in v posebnem povdaril redkost, da župnikuje duhovnik 25 let v eni in isti fari. Nato smo zbrani na tistem prosili Boga, da nam ohrani gospoda Sadjaka še dolgo vrsto let med nami. Podklošterska občina je ob tej priliki imenovala gospoda župnika za častnega občana.

Z zborja šmihelskih gasilcev. Dne 29. m. m. se je vršil občni zbor gasilskega društva v Šmihelu pri Pliberku. Uvodno je podal tajnik Drobež zanimive podatke o brambini zgodovini: bramba je bila ustanovljena leta 1927 in je imela v začetku zbog svojega slovenskega značaja mnogo zaprek. Navezana na lastne sile in dobra srca je popravila gasilne domove, popravila ali izpopolnila gasilno orodje, ki ga je sprejela od občine, nabavila je motorno brizgalno s potrebno množino cevi in ustvarila prilike za vodne rezerve. Vse to ima danes računano v denarju vrednost srednje kmetije. Splošna kriza in še nerazumevanje mnogih za tovrstno pomoč ob požarih sta jo v zadnjih letih ovirali v razvoju. Da je kljub temu šlo do danes, gre zahvala disciplini in delavnosti članov. Po tajnikovem poročilu je občni zbor sklenil dati gasilcem širšo avtonomijo z ustanovitvijo podružnic v Strpni vasi, na Bistrici in v Dvoru. Brambino jedro ostane seve v Šmihelu, ki je v osrčju brambinega rajona, ob glavni cesti in poseduje motorno brizgalno. Pri sledečih volitvah je bil izvoljen za načelnika dosedanji brambin tajnik Janez Drobež. Občni zbor mu je naložil nalogo, da izvede nujni preustroj brambine organizacije. Novi načelnik se je zahvalil za zaupanje in pozval člane, naj še zanaprej vztrajno in uspešno delujejo „v čast Bogu in pomoč bližnjemu“. Hkrati poziva bramba vse občane, da jo v njenem nesebičnem poslu še naprej podpirajo.

Mladina, kam greš? Slučajno sem zašel na pašo med otroke. Takole se je razvijal med njimi pogovor: „Ali je Bog, ali ga ni,“ je vpraševal prvi. „Ni ga, saj ga še nisem videl,“ je zatrjeval drugi. „Tudi hudiča bi rad videl,“ se je rotil tretji. Na moje pojasnilo so me odurno odvrnili in zavil sem jo v stran. In sem se vpraševal, ali se mi stariši in duhovniki res dovolj brigamo za mladi naraščaj in njegov miselni svet. Ali ne zanemarjamo svete dolžnosti dobre verske vzgoje svojih malih? Grehi bi se maščevali nad nami!

Volitev župana v Bekstanju. V sredo 21. avg. se je pri nas vršila volitev novega župana. Novi občinski odbor šteje skupno 16 članov, od katerih nam je deželna vlada prisodila 5 članov. Za župana je bil na prvi seji izvoljen Franc Pinter, pd. Prosen v Vodiči vasi z 9 proti 7 glasovom. Imenovani je bil doslej upravitelj naše občine in je po veroizpovedi protestant. Od novega župana pričakujejo slovenski kmetje, da bo njihove interese enako upošteval ko drugih in da jih ne bo predvsem pri oddaji voznje kamna prezrl. Ne gre, da je dober naš kmet samo tedaj, če se drugih voznikov ne dobi. Želimo nadalje remedure glede občinske pisarne, kar ne gre, da zaposlujemo kar tri uradnike, ko se v vseh drugih uradih krči uradniški aparat. Želimo končno, naj se ne jemlje zemlja slovenskemu kmetu, kot se je to letos pripetilo navidez v prid občine, v resnici pa v prid nekemu gostilničarju. Tako smo pripravljene k sodelovanju na upravi naše občine.

To in ono iz Železne Kaple. Na Veliko Gospojnico je došlo lepo število romarjev v Marijino svetišče v Trnju. Prva božja služba je bila otroška, udeležilo se je veliko število otrok. Posebno lepa je bila otroška skupna liturgična molitev in petje. — Slikar M. Volinc iz Dobrle vasi je na novo preslikal podobo Marije v Trnju na steni glavnega vhoda. Vrli kmetje so darovali les in lastnoručno pokrili starodavne stopnice na grič Marije v Trnju. V stopnice je bil postavljen tudi

krizev pot znanega umetnika Fugla. — Dne 8. in 15. sept. se vršijo slovesni romarski shodi z običajno božjo službo na predvečer in cel predpoldne. Oba dneva vozi posebni romarski vlak ob 7. uri zjutraj iz Sinče vasi v Kaplo. — Slovesno je bil blagoslovljen novo popravljene Drčejev križ na razpotju v Lobnik in Lepeno. Je stara častitljiva zidana kapelica. Starodavne freske so bile tekom časa uničene, g. prof. Schmidfelden je s pomočjo slikarja Volinca dovršil nove umetne fresko-slike. Glavna slika predstavlja Kristusa križanega, druga Marijo v Trnju in Malo sv. Terezijo, tretja pa farne patrone sv. Mihaela, sv. Lenarta in sv. Marjeto. Delo se je prav posrečilo. Potnikom naj novoblagoslovljena kapelica govori, da smo vsi romarji v večnost. — Na Št. Lorenčevo smo obhajali zlato poroko Ernesta in Rozalije Zupanc, pd. Piskernikovih starišev na Obirskem. Oba sta še čila in zdrava. K zahvalni sv. maši so došli poleg otrok in vnukov številni udeleženci. Od svatov, ki so bili pred 50 leti navzoči pri poroki, ni bilo nobenega več. Bog ohrani spoštovane Piskernikove stariše še mnogo let! — Po dolgem bolehanju se je preselil v večnost Anton Boltežar, star 81 let. Pokojni je bil goreč član apostolstva mož. Dokler je mogel, je dnevno prihajal k sv. maši in sv. obhajilu. — Dne 21. 8. je umrla pridna Skalarjeva Štefi Mubi v Beli po dolgem bolehanju. Stara je bila 14 let. Ni še dve leti, kar je umrl njen oče, za katerim je vedno žalovala. Zvečer pred smrtjo je sprejela sv. popotnico. Otroci belske šole so jo spremljali in s solzami položili cvetje na grob.

Uzmovič v Spodnjih Vinarah. Sredi avgusta je došel neko popoldne h Kovaču neznanec srednje velikosti in starosti. Nekaj časa je čakal ob hiši, nato pa stopil vanjo ter odnesel sivo obleko, zeleno vesto s kovinastimi gumbi, karbidno kolesno svetilko znamke Heckel in srebrno uro z imenom Oskar Müller nad kazalcem. Otroci so ga videli prihajati in nato oditi s polnim nahrbtnikom. Uro pozneje je zmanjkalo pri Marku v Horcah 26 S in nakit. Tatu je videl odhajati na poti, ki vodi skozi gozd na Galicijo in Belo, Markov sosed, ki seve v neznanca ni mogel slutiti dolgoprstneža. Pred nakupom ukradenih predmetov se svari, za izsleditev tatu oz. ukradenih stvari izplača oškodovani Kovač primerno nagrado.

Požar v Branči vasi. Plat zvona v Bilčovsu je v soboto 24. avg. prestrašil prebivalce vse okolice. Gorelo je veliko in lepo popravljeno gospodarsko poslopje pri Bovatu v Branči vasi. Ogenj je kmalu uničil poslopje in segel še na hišo; v kratkem času je bilo prej tako lepo posestvo kup razvalin. Domači ljudje so bili na polju, na vpitje ljudi so hiteli h požaru, kamor je prihitala tudi bilčovška požarna bramba. Vodni bazen, ki so ga postavili pred leti, je rešil ostalo vas razdivjanega elementa. Že tlečo streho Bastijevega skednja so ugasili s pomočjo ročne brizgalke. Vincenc Strauss, pd. Bovat, utrpi občutno škodo, ker je uničen ves njegov trud. Skedenj je bil poln sena in žita, sedaj je uničeno vse. Zavarovalnica krije le del škode. Ogenj je nastal po sosednih otrocih, ki so se igrali z vžigalicami na gumnu. „Kadili“ so slamo in eden je vrgel gorečo vžigalico v seno. V trenutku se je vnelo seno in koj je bil veliki skedenj ves v plamenu. Otroci so pobegnili, le dveletna Baštijeva Micka je ostala na vozu in si ni znala pomagati. Rešil jo je gospodar v zadnjem trenutku, ko je nosil konjsko opravo. Starši, pazite na otroke, da ne pridejo do vžigalic! — Uboge pogorele vse pomiluje. Naj v pravi krščanski potrpežljivosti nosijo hudi udarec. Bližnji in daljni sosedji pa naj v pravi krščanski ljubezni pomagajo z najpotrebnejšim. Zato se bo tudi pobiralo po celi župniji. Še drugi so naprošeni za pomoč in kdor hitro da, da dvakrat. Darovi naj se pošljejo na župni urad v Bilčovsu, p. Feistritz im R.

Pogreb v Zagoričah. V pondeljek 19. avgusta smo spremljali k večnemu počitku našega Nejčka Galob pd. Pavlinovega. Na domu, v sprevedu in na grobu mu je zapel v slovo mladi maloški pevski zbor pod vodstvom Luke Mikla, domači župnik pa so se od rajnega poslovili z globokimi besedami. Komaj 25letni Nejček je zadnja leta trpel na zahrbtni boleznii, a ostal vever in vesel do zadnjega dne. Večni mu mir, žalujočim starišem, bratom in sestram naše toplo sožalje!

V enem stavku. V Celovcu so minuli teden aretirali 20 oseb, osumljenih hitlerjanske propagande. Našli so tudi tajno tiskarno. — V Tirolo so pri vasi Pflach našli delavca Leikermoserja umorjenega. Preiskava je dognala, da gre za političen

umor. Morilci so pobegnili z avtom v Nemčijo. — V uršulinskem zavodu v Celovcu je 14. in 15. sept. vpisovanje v vse šole razun realne gimnazije, 16. so izpiti, 17. šolarska sv. maša in 18. začetek rednega pouka. — Zvezni prezident Miklas je odlikoval Nežo Martinjak, rodno iz Št. Jakoba v Rožu, s častno medaljo za 40letno zvesto službovanje. — Neznanci so vlomili v gostilno Milnerič v Bače in odnesli precej blaga ter dva kolesa v skupni vrednosti 600 S. — 26letni delavec Jožef Javornig iz Vovbr je skočil z velikovškega mosta v Dravo. Trupla še niso našli. — 4letni Franc Lesjak iz Vernberga je zašel na cesti pod nek italijanski zasebni avto, ki ga je težko poškodoval. — Pri vožnji s kolesom se je težko poškodoval Gašpar Mack iz Medgorij. — Prav lepe uspehe beleži celovski obrtni sejem. Naklonjeno vreme je privabilo doslej že izredno število posetnikov okusnih razstav, med katerimi vzbujajo razstava obrtniških pomočnikov in malih rokodelcev upravičeno zanimanje. Kdor more, naj si razstavo ogleda!

NAŠA PROSVETA

Na koncertu v Pliberku. Prav lepo je uspel ob številni udeležbi nad 400 gostov in brezhibnem podajanju naše slovenske melodije. Otvoril ga je do sto pevcev broječi moški zbor Spodnje Podjune pod večšim vodstvom vrlega Folteja Hartmanna s pesmimi „Njav čriez jizaro, Jes sm an burn pavr in Pojdam v rute“. Krepko so zveneli čisti tenorji in močni basi ter se harmonično zlivali v domačo melodijo. Posebnost tokratnega pevskega nastopa je bil nastop pliberškega mešanega zborja, ki je nadvse ljubeč v sliki, mehak in ubran v glasovih zapel „Ne zveni mi“ in „Rožic ne bom trgala“. Iz sledečih posamnih nastopov moških zborov omenimo „Trnovsko faro“ Globašanov, prelepo „V tujini“ zborja z Dvora, prikupno „V šmihle ano kajžico mam“ močnega šmihelskega Gorotana pod taktirko g. Kralja in še „Spomladno“ na višini stoječega zborja iz Libuč. Mešani pliberški zbor je nato odpel „Oj z Bogom ti planinski svet“ in „V gorenjsko oziram se“, narkar je skupni moški zbor koncert zaključil z domačima o „Horjančicah“ in „Ljubičini pošti“. Prav lepi uspeh koncerta je predvsem zasluga neumornega pevovodje g. Hartmanna in tovarišev in otvarja pevske prireditve začenjajoče se prosvetne sezone v prav ugodnem znamenju.

22. septembra koncert spodnjerožanskih pevskih in tamburaških pevskih zborov v Kotmari vasi! Na koncertu, ki se vrši ob 3. uri pop. pri llnu v Kotmari vasi, nastopi do sto pevcev in dva tamburaška zborja v skupni in posamezni pesmi. Tudi boroveljski mešani zbor je obljubil sodelovanje. Na prireditve opozarjamo Rožane in celovško okolico. Osrednji odbor.

Dobra gospodinja podpira tri hišne ogle. V novembru se pričneta v Št. Jakobu v Rožu in v Št. Rupertu pri Velikovcu šestmesečna gospodinjstva tečaja pod vodstvom šolskih sester. Dekletom nudita v šestih mesecih srčne in strokovne izobrazbe. Mesečni prispevek po dogovoru z vodstvom, lahko tudi v naturalijah. — Šolske sestre v Št. Rupertu hkrati javljajo, da bodo sprejemale v jeseni učence velikovške glavne šole na hrano in stanovanje.

GOSPODARSKI VESTNIK

Lepe in važne besede. V „Slovenskem gospodarskem listu“ beremo med drugim tole: V naših slovenskih krajih je živinoreja najzanesljivejši gospodarski donos. Le kadar kaj prodamo iz hleva, pride večji znesek v hišo. Res redimo mnogo živine, povprečno kar preveč, saj so naši sejmi polni buš, suhih rebrastih krav, vampaste junčadi, toda kako malo je vmes lepe živine! Koliko kupcev, ki hočejo res lepo živino, prehodi semnje in semnje, ne da bi našli kaj prida. Redimo mani, pa zato lepo živimo, ki bo naš ponos pa tudi zanesljiv vir četudi ne velikih, pa zato rednih in kolikor toliko odgovarjajočih dohodkov. Ne število, ampak kakovost nam bodi cilj reje! — Res je, da je sedanjo gospodarsko stisko povzročila cela kopicica mednarodnih, političnih, kapitalističnih, tehničnih, gospodarskih in še drugih činiteljev ter se z njeno rešitvijo zaman ubijajo najbolj prebrisane glave. Toda zavedati se moramo, da je razmotavanje tega vozla v nas vseh, v našem tistem in

vztrajnem delu, v naši močni volji. Ne čakajmo, da nam drugi jutri prinesejo na mizo rešitev krize s črtanjem dolgov, izbrisom davkov, tiskanjem novih bankovcev itd. Taki rešitvi bi sledila druga, morda še hujša zaslužjenost, polom še tistega dobrega, kar smo si v suhih letih ustvarili. Predvsem si pomagajmo sami in tudi Bog nam bo pomagal!

Pravilno shranjevanje krompirja. Prostor za krompir mora biti predvsem suh, zračen in primerno topel, da pozimi krompir ne zamrzne, spomladi pa vsled toplote ne požene klic. Krompir mora biti suh in odbran, ob premočni svetlobi ozeleni, zato je boljši, če je krompir pokrit. Krompir naj leži na deskah ali lesenem podu. Dobro je, če stene in strop pobelimo z apnom in hram nato dobro presušimo. Izkopani krompir najprej pustimo, da se presuši v senci pod kako streho, ob lepem in hladnem vremenu ga odberemo in v pozni jeseni spravimo v shrambo. Dobro je, če vsako 20 cm visoko plast potrosimo z žganim apnenim prahom, ki obvaruje krompir zunanje gnilobe. Tako shranjen ostane krompir nepokvarjen do spomladi.

Licencovanje bikov. V smislu razglasa dež. glavarstva se vršijo letos licencovanja bikov v jeseni in sicer v vseh sodnih okrajih. Gospodarji naj pripeljejo vse plemenske bike in sicer tudi subvencionirane in že spomladi licencovane.

Celovski trg minulega tedna: Pšenica (100 kg) 40—42, rž 27—28, ječmen 22—24, oves 24—26, ajda 25—27, sladko seno 7—9, kisló 5—6, slama 4—5, leča (kg) 80—1.00, grah 80—1.00, fižol 50 do 60, krompir 14—18, zelje 30—40, goveja mast 4.00 do 4.50, sirovo maslo 3.00—4.50, prekajena slanina 3.20—5.20, svinjska mast 2.20—2.50, drva trda, kratka 4.00—4.50, mehka 3.00—4.00, jajca 11—12, kokoši 2.00—3.50, race 4.00, gosi 8.00 S za komad.

ZANIMIVOSTI

Mati narava tekmuje s človekom.

Naša doba je doba rekordov. Vedno spet čujemo o najhitrejšem letalcu, plavaču, tekaču ali vozaču, svet iznenadijo vesti o najmočnejšem človeku, o najvztrajnejšem pešču, o najboljšem tenisigralcu, nogometašu ali — plesalcu. Tudi narava ima svoj seznam rekordov, ki so sila zanimivi:

100 metrov je najhitrejši pretekel doslej Amerikanec Paddock in sicer v 10.4 sekundah. Gazela preteče taisto daljavo v 3.7 sekundah, hitri konji jo dosežajo v 4 sekundah, psi v 4.5 sekundah, zajci v 5 sekundah.

Med najhitrejšimi letalci ptiči je divja raca, ki preleti v eni uri 130 kilometrov. Orel doseže v istem času „komaj“ 60 km, golobi-pismonoše 70, sokoli 100, lastavice 60. Med živalmi sploh pa je najhitrejša neka muha Cephomya, ki preleti v eni minuti 23 kilometrov, to je na uro 1380 km. Seve trajajo njeni leti le par sekund, vendar ima ta muha absolutni hitrostni rekord letanja. Naša muha doseže v sekundi „komaj“ 1.7 m.

Med najvztrajnejšimi letalci je severni galeb, ki preleti vsako leto celo zemljo. V poletju gnezdi na severnem tečaju, v zimi biva na severnem tečaju. Njegovi dnevi trajajo zato tudi več mesecev in v vsakem letu ima dvojno poletje. Na severni ameriški obali so vjeli divjo gos, ki so jo spoznali za evropsko sivo gos. S pomočjo ugodnih vetrov je po več postajah bržkone zašla iz Evrope v Ameriko. „Čudežno gos“ seve občudujejo kot so nekoč občudovali Lindbergha.

Če postane človek 120 let star, ga smemo po vsej pravici občudovati. Želve pa in nekateri papagaji dosežajo starost 200 do 300 let. „Rekord“ imajo tudi drevesa. Tako se nahaja v Nemčiji drevo, staro že 1400 let, njegov obseg znaša 5 metrov, v notranjosti pa je votlo. Letno še vedno zeleni. Sicer pa je tudi po naših krajih mnogo večstoletnih lip, ki še vsako spomlad zelenijo, cvetijo in dišijo. Oglejte si samo šeststoletno lipo sredi našega Št. Jakoba v Rožu! Miklovo Zalo je videla, doživela turške vpade, kmečke upore, Francozi so se pod njo senčili in še danes jo kaj rad obiskuje mladi šentjakovski drobiž. V zahodni Ameriki pa živijo takozvana mamut-drevesa, katerih starost cenijo na 4 do 5 tisoč let. V okolici mesta Mehiko raste cipresa, po letnih obročih so njeno starost določili na 7000 let. Ta pa je morda videla še Abrahama in Mojzesa.

Nekaj nad sto metrov globoko v morje je doslej dospel človek. V Jadranskem morju so našli rastline, ki žive 1200 metrov globoko v morju, znani nemški naraslovec Henschel pa je verodostojno dognal, da tudi globine 4000 m pod morsko gladino niso brez življenja. V afriških puščavah najdejo rastline, katerih korenine segajo 40 m globoko skozi pesek do podtalnih vod.

Še o nekem rekordu matere narave naj vam pripovedujemo! Naši pajki spredejo niti, ki so vztrajnejše od jeklenih žic. Angleški profesor Inglis je obesil na struno iz najboljšega jekla s premerom enega milimetra 380 kg, da se je končno odtrgala. Nato je vzela enako debelo pajčjo nit in zamogel nanjo obesiti 900 kg, da se je odtrgala. Če bi naši inženjerji znali izdelovati jeklo enake finosti in vztrajnosti, bi lahko postavljali mostove, dolge 60 do 100 kilometrov.

Koliko avtomobilov je v Evropi? Po londonski statistiki je v evropskih državah bilo v minulemu letu čez 10 milijonov avtomobilov v prometu. Največ avtomobilov ima Francija, kjer se jih nahaja 2,606.000, sledi Anglija z 2,315.000 in nato Nemčija z 1,710.000 vozili. V Italiji vozi pol milijona, v mali Belgiji 250.000 avtomobilov, na Švedskem 193.000, na Čehoslovaškem 160.000, na Danskem 150.000. V Avstriji so lani našli 78.497 vozov. V vseh drugih državah je število avtomobilov nižje.

Zračni vlak v Rusiji. Vse daljne in stoletja zanemarjene pokrajine nekdanje carske Rusije hočejo sovjeti seznaniti s civilizacijo. Pri tem jih ovira pomanjkanje prometnih sredstev. Zato so sklenili, da uvedejo v goratih krajih železnice na električni pogon, ker onemogočata pesek ter pomanjkanje vode vsako drugo prometno sredstvo. Prvo tako progo, dolgo 500 km, so že otvorili. Vagoni imajo obliko gondolo in vozijo 90 km na uro. Druga proga je v delu v Turkestanu, ki bo dolga 469 km.

„Zveza alimentov“ v Ameriki vodi statistiko zakonskih ločitev. Objavlja naslednje zanimive številke: v zadnjih 10 letih je 1,800.000 mož plačalo svojim ločenim zakonskim ženam 936.000 dolarjev alimentov. V tej svoti niso stroški za ločitvene tožbe, sodišča, odvetnike in drugo. In ne za živce! Menda naša sodišča ne prisojajo tako visokih alimentov, vendar bi skupna svota znašala najbrže tudi prav lepe številke.

V najbogatejši banki sveta. Francosko državno banko je ustanovil že Napoleon. Je to starodavna pariška palača, vsa iz mramorja. Podobna je v svoji notranjosti nekakšni moderni tvornici, kjer vse neumorno dela. Globoko v zemlji se nahaja njena zakladnica, ki sestoji iz številnih polmračnih prostorov in hodnikov. Tam vidiš polno oklopnih vrat. Podzemske kleti narodne banke se nahajajo pod kamnito plastjo, debelo 14 metrov. Nad plastjo hrumi voda reke Grange Bateliere, ki je ni videl še noben Parižan, ker teče pod mestom. Ta reka je vprav skrivnostna. Za nekimi vrati sedi inženjer. Pritisne na gumb in vse vode se izlijejo v klet in jo napolnijo. To pomeni: Alarm! Sovražnik je v bližini. Inženjer in še 300 njegovih pomočnikov imajo pripravljenih živil za več mesecev in let ter vdihavajo kisik. V posebni trdnjavi teh podzemskih kleti so številne police in na teh policah štirioglati kovinasti kosi rdečkastorumenih barve. Navidezno je vse ničvredno in vendar predstavlja vsak kos 200.000 frankov in tehta 2 in pol kilograma. Vsega zlata je tukaj 5 milijonov kg ali 250 kubičnih metrov.

Ceste iz soli gradijo — v Ameriki. Ker potegne sol, pomešana z gradbenim materialom, vso vlogo iz zraka nase, jo v Ameriki uporabljajo za gradnjo cest. Take solne ceste so vedno hladne in brez prahu. Na 1.6 km porabijo 12 ton soli, ceste so cenejše od asfaltnih, vendar niso tako odporne. Zato rabijo sol samo za priključne ceste in za zveze med glavnimi cestami. Kako neki bi bilo, če bi po solni cesti gnali čredo snedljivih koz? Menda bi kmalu zmanjkalo ceste.

S 40 ženami potuje. Indijski knezi, zvani maharadže, radi potujejo po Evropi. Tako je eden izmed njih prišel v norveško mesto Trondhjem. Se seboj je privedel cel harem 40 žen. V pogovoru z norveškimi novinarji je izjavil, da je to samo del njegovega harema, ki šteje 120 do 150 žen. Pogled na to živo prtljago mora biti vsekakor za-

nimiv in samo škoda je, da listi ne poročajo še o tem, kako je maharadža ta svoj deklinski zavod spravil pod streho.

Kdor zna, pa zna. Francoz Eugen la Framme je kaj podjeten mož. Vedno je na potovanju in je prepotoval že 68.000 kilometrov. Pa njegova posebnost je ta, da za vožnjo še ni plačal niti počenega groša, četudi se vozi z brzimi vlaki, letali in velimi parniki. Pač zna. Enkrat samo so ga prijeli. V južno Ameriko se je vozil s parnikom, pa so ga našli in odvedli z istim parnikom nazaj domov. Ko je prispel v Francijo, se je skrtil v letalo in prispel na Škotsko. Zdaj je menda še tam, če je ni že odkuril naprej. — Posebno radi se menda vozijo zastoj v Indiji, kjer jih često najdejo po 30 do 50 v enem samem vlaku. Ker nimajo taki slepi potniki običajno nobenega denarja, jih pustijo potovati, ker bi z zaprtimi vsled velikega njihovega števila imeli le še nove izdatke.

Pragozd na strehi. Na strehi nekega nebotečnika v Los Angelesu se nahaja pravi pragozd, ki obsega 3000 kv. metrov. Tvorijo ga tropska drevesa, lijana, palme in še drugo južno drevje. Da bi bil še bolj živ, so v njem naselili opice, kuščarje in še druge štiri- in dvoonožne živali. Vse je seve umetno in služi zabavi gostov, ki jim živi pragozd sredi velemestnega kamnitega morja prav dopada. En sam nedostatek ima ta gozd na strehi: za vstop je treba plačati precej visoko vstopnino.

Zanimiv poklic imajo takozvani filmski komparzi. Njihova naloga je, da nadomeščajo pri smrtno- nevarnih filmskih posnetkih slavne zvezdnice in zvezdnice. Imajo svojo tarifo: za padec z letalom v morje dobijo 150, za presedlanje v polni vožnji iz letala v avtomobil in narobe 75, za zavozitev z avtom v drug avto 100, za vožnjo z motornim kolesom v drevo 25, za trčenje z letalom v vrh drevesa 150, za trčenje dveh letal v zraku 250 angleških funtov. Ti možje imajo tudi svoje društvo in o njegovih članih se ve, da ima vsak izmed njih polomljene roke, noge, rebra ali druge telesne poškodbe. — Vsekakor nevaren in težaven poklic.

Pod šentjakobsko lipo. Vedno spet ju najdete tam pod lipo, starega očanca Majarča in še korenitega Korajmana. Pa pravi nekoč sedemdesetletnik svojemu še starejšemu drugu: „Smrt je naju pozabila!“ — „Pst!“ je odgovoril ta in položil prst na usta.

Ženitbena ponudba. Vdovec 46. let, posestnik, želi spoznati starejšo dekle ali vdovo z malim premoženjem, ki bi hotela postati dobra mati 4 njegovim otrokom v starosti 7. do 13. let in imela veselje do gospodinjstva. Samo resne ponudbe pod šifro „Mati“ na upravo našega lista, Klagenfurt, Viktringerring 26. 64

Planinci!

Pozor!

V nedeljo 15. sept. se vrši vrh Golice v Kadilnikovi koči

planinska veselica

z godbo in petjem. Prestop državne meje v kočo dovoljen tudi brez obmejne legitimacije. S priveditvijo zaključimo letošnjo turistično sezono na Golici.

Ljubitelji naših lepih vrhov! Prihitite v velikem številu! S. P. D.

Vabilo.

Slovensko pevsko in izobraž. društvo Loga ves priredi v nedeljo 15. septembra ob 3. uri pop. igro

„Črna žena“

v dvorani Lederhasove gostilne v Št. Ilju ob Dravi. 66 Sodelujejo pevci.

Vsi prijatelji naše prosvete iskreno vabljeni!

Inserirajte v „Koroškem Slovencu“!